

Palics, április.

(A Délmagyarország munkatársától) A csipkésen faragott kapu hajlata mögött haragoszöld sávban látszik a palicsi tó vize. A „Dél Balatonja“ fölött hetek óta alig sütött a nap: állandóan borongós, esős idő festette sötétre a tavat. Hatalmas kiterjedésű, furecsa, vastag kiflialakjával körülöleli ez a tó az egész környéket, partján mindenütt weekendházak, kabinok, szállodák és új, modern magánvillák, csak hátul, a kifli alsó hajlatában, a *csantavéri határra néző részén övezik a tavat apró, nád-füdes tanyák.* Itt találkozik a mondain világ az ősi formákkal, itt fog kezdet az esti jazz az örök parasztházak muzsikájával. Talán egyetlen forgalmas fürdőhelye sincs a világnak, ahol ezt a képet meg lehetne találni, a munka és a szórakozás egy ütemre lépnek itt a palicsi tó partján.

A Dél Balatonja

Nem hiába keresztelték el *Dél Balatonjának.* Vize napsütéses időben világoskék, olyan, mint a felhőtlen ég. A szeles napok alatt zöldes villámokat szórnak a tajtékok, mintha a dühödt Neptun hajtaná örvénygő kedvében a zöld hullámparipákat. Csodálatosan szép kép. *Homokja szürkés, csaknem fekete.* Ez a természeti különlegesség azután rendkívül érdekes tükröződést ad a tó vizének. Alig egy ugrásra van az egykori határtól. *Szegedtől mindössze harminchat kilométer.* Hajdan az országnak, különösen pedig a Délvidéknek egyik leglátogatottabb fürdőhelye volt. Szállodáiban nem egy világhíres ember üdült, a parton számtalan közismert egyéniség horgászott s benn a bárban nyüzsgő sokaság élvezte a pihenés és szórakozás színes örömeit. Egy régi borlapot találtam egyik szálloda lim-lomjai között: 102 féle italt s az étlap szerint 98 féle ételt szolgáltak fel a fürdőszállóban.

Eltűnt és előkerült feliratok

Egyelőre üresek a szállodai szobák, csend van a palicsi tó partján. A nagy kiterjedésű park árván, magárahagyottan nyújtózik végig az épületek előtt. A park közepén csak egyike maradt meg a hatalmas kékszínű, terméskőből készült kétméter magas virágváznak; a másikat valami eltévedt golyó találta el. Itt is megpróbálkoztak a *csetnikek* zavart kelteni; a tizenkétémeletes, fordított kúpalakú toronyból lövöldöztek lefelé. Azóta rend van a toronyban: a park bejárata mellett, mint valami rettenthetetlen óriás, vigyáz a vidék nyugalma. Nyil-egyenes út vezet alatta a tóig: pontosan szemben a kabinépület ring lassan a vizen, csipkés faragása, apró tornyai, díszes bejáratai üde játszadozással nézegetik magukat a Dél Balatonjában. Télen mozgalmas sportélet folyt a kabin épülete előtt: a befagyott tavon *jég-hokkeypálya* várta a gondtalan sportolókat a megszámlálhatatlan koresölypályák mellett. A szálloda éppolyan méltóságteljes komolysággal néz ablakszemeivel a tóra, mint hajdanában. Általában minden úgy maradt, amilyen régen volt. *Csak egy valami tűnt el a parttól, az a tábla, amely a palicsi tóról írt Kosztolányi-költemény idézetét tartalmazta.* Valamelyik padláson őrzik s napok mulva visszakerül a régi helyére éppúgy, mint a postahivatal magyar felirata. A bevonuló magyar katonák levették a posta épületének homlokzatáról a szerb feliratú táblát s a bírilletűs tábla alól egyszerre előtűnt a régi magyar, *övélisalakú tábla: Magy. kir. Táviró és Postahivatal.* Eh-

ben az épületben éppúgy, mint a szállodákban és a kabinokban mázsaszámra volt felhalmozva a lőszer és a fegyver a komitácés rendelkezésére. Ma már bőséges hadizsákmányként van elkönyvelve a többi itt talált felszereléssel együtt.

A »hátrafelé vezetett« palicsi villamos

Palicsfürdőről pirosra festett villamos futkároz a környékre, sínparja bevezet Szabadkára. Elfut a Budapest-Belgrád-Konstantinápoly vasútvonal vashídja alatt: a *Keleti expressznek* ezt a hidját *felrobbantották* a kivonuló szerbek. Levegőbe röptették az állomás épületének egy részét is; itt állt a messziről látszó víztörny. A híd sínparjai az ég felé kunkorodnak, maga a híd úgy bukott rá az úttestre, mint valami részeg vasóriás feje. A közelben nem igen maradt ép ablak. Egyébként a városban nem látszik más képe a pusztulásnak. Néhány ház falán apró gödröket és vakolathullott sávokat ástak a golyók; a villanytelep és a csipkegyár falai megszenvedték azt, hogy a csetnikek szállásolták be oda magukat rövid ideig tartó támadásuk tartamára. *A gyönyörű szabadkai városháza érintetlenül, épségben áll meg a viharos napokat s most már büszke méltósággal hirdeti impozáns kiterjedésével és díszes architektúrájával, hogy szobáiba beköltöztek azok, akik most már megőrzik az utcák békéjét és nyugalomát.* A rend kéréseivel nem lehetetlen képe ez a fölényes és fölényességében is szinte gyermekesen díszes városháza. *Olyan, mint valami kőtábornok Szabadka város közepén.* Ennek a fölényes nyugalomnak biztonságában lassan-lassan meg is nyíltak már a házak, kinyitottak az üzletek, megindult a nyugodt, munkás élet a vidék legnagyobb városában.

A villamosok csilingelve szaladgálnak Palicsfürdőtől ide és innen vissza. Most már semmi sem zavarja az útjukat. Ezeknek a villamosoknak számunkra egészen különös sajátossága az, hogy *nem a nálunk megszokott villával futnak, hanem a villanyvezetékhez érő kis csigakerékkel közlekednek.* *A kocskában nem elől helyezkedik el a vezető, hanem hátul, mintha azt akarná ez az intézkedés bizonyítani, hogy itt nemigen jön számításba az emberi erő, úgymint mindent elvégző a gép.* Szinte mulatságos volt az első pillanatokban látni: az embernek az volt a benyomása, hogy talán nem is tud menni az előre, amit így hátul vezetnek. De a vidám csilingelés ebben a megindult forgalomban megmutatja, hogy így „visszafelé” sincs baja a kréta körül. Ilyen apró különlegességek annyi új színnel tudnak megtölteni egy-egy várost, hogy az ember nem győz betelni velük. Egy új épületsor, amit eddig nem láttunk, a világnak egy új arca, amit eddig nem ismertünk, a kövek új ornamentikája, amelyet talán sehol másutt nem lehet megtalálni, új szokások, amelyek megmosolyogtatnak, elcsodálkoztatnak; ezt adja a látvány, ami élénk társul. Kinn a környékbeli tanyákon éppúgy eszik az emberek a szalonnát, mint idehaza, de a kenyeret már másképp szegik. Két vágással úgy szeletelik, hogy a levágott karéj mindig „sarkos” legyen. Úgy látszik, itt mindenki szereti a „seregit”.

Ha már a szeletelésnél tartunk, térjünk ki arra is, hogy a nemzetközi betonútat is „megszeletelték” a határtól Szabadkáiig terjedő útszakaszon éppen nyolc helyen. A robbanóanyag ósnya pusztítást vitt véghez a remek betonúton, hatalmas gödrök, mély szakadékok keletkeztek egy-egy óriási detonáció nyomában. Külön meg kell itt emlékeznünk arról a nagyszerű teljesítményről, amelyek derék utászaink véghez vitték: 15-20 tonna teherbírási utaszkidákat emeltek szinte percek alatt az útszakadékok fölé és a legrövidebb idő alatt biztosították a magyar honvédség előnyomulását.

HUNGÁRIA GRILL-ben

minden este hangulatos Garay, Boronkay, Gyártás-trió. Bejárat a hallból, szolid árak, asztalrendelés a főpincéernél. 203

Katonamunka a palicsi parkban

Ezen a vidéken már csak ezek a hidak mutatják, hogy itt a pusztulás keze szántott bele a földbe. Egyébként minden a megindult élet és a meginduló munka ütemét zengi; az utak mellett *ekék elé fogott lovak tapossák a fekete földet* s a barázdákba beköltöztek, hogy termést hozzanak, a gabonaszemek. A tanyák korábban elmenekült magyar lakossága már *mindenütt visszatért és megkezdte azt a munkát, ami a legfontosabb.* Ez a földszereget megmutatkozik még ott is, ahol az ember legkevesebbé várná.

A palicsi tó parkjában üresen, virágtalanul aludtak a hatalmas virágágyak. *Az ideérkezett katonaság felásta, megmunkálta, ezeket a virágágyakat, megnyeste a fákat, leszedte az elhagyott, gondozatlan park fáiról a hernyókat, kis esőgyűjtő medencéket és csatornákat ásott a fák köré, hogy a megmutatkozó tavasz természetére készen találja az életre kíváncsi ritgyet.* Akármilyen szürke felhők takarják is az eget, a tavasz mégis csak előbújik egy-egy nap sugarban, megarányozva a hatalmas palicsi tó sötétzöld vizét, amely furecsa sustorgással mintha hívogatná le a tóra azokat a színes vitorlákat, azokat a suhanó esónakokat, amelyek itt himbálóznak s amelyek most némán pihennek a klubházak esónakraktárában. A „*esónakok útján*” hatalmas tábla és nyíl mutatja az irányt, a tó felé, a felirata *„Utas”* már át van húzva s helyette a magyar *„kijárat”* indítja majd útra a várakozó palicsi esónakokat.

Az esték különösen szépek Palicsfürdőn. A holdvilágban néma sötétséggel álmodik a tóparti erdő, a fák zenéje mintha *Kosztolányi* Dezső csodálatos rímeit énekelné és a tó csobogása, amely igen messziről is tisztán kivehető, mintha a régi idők boldog meséit küldözgetné a környező házikóknak. Éjszaka néha eldörren egy-egy lövés, felrobban valahol egy akna, de ez már a *rendcsinálás*; a mi katonáink teszik ártalmatlanná az ellenség itthagított aknáit. Megszokott már ez és talán semminek nem örül jobban a környékbeli lakosság, mint ezeknek a dörrenéseknek. Tudja, hogy *itt már rend lesz, érzé, hogy már rend van és hogy a magyar fegyverek örököndnek a tájék megzavart nyugalma felett.* A távoli tanyák ablakaif beposztolták a vonatkozó rendelkezés értelmében, de a lovak horkanása és az egymásnak felelgető kuttyák beszélgetése már nyugodt éjszakákat mutat, amelyeknek végén harsányan kiáltja bele a hajnalt a világba a kakas. A nagy magyar Alföld nyugodt képe ez itt, folytatása a *feljebb megkezdett életnek, fellélegzése a megtárgult világnak, amelynek határai között most szabadon dobban meg, minth egy óriási szív, a búzatermő fekete föld.* A néhány napos ijedt nyugtalanság után a rög és az ember megkezdte a közös munkát az életért, a jövőért...

Kalmár-Maron Ferenc

Fájdalommal tudatjuk, hogy szeretett jó édesanyánk,

özv. Szokolay Szilárdné szül. Szöllőssy Lidia Kispesztén f. év április hó 18-án visszadta lelkét Teremtőjének. Temetése Szegeden f. hó 20-án, d. u. 4 órakor lesz a katolikus temető halottsházából, református temetőben levő családi sírhelyre. Aldás emlékére.

Szokolay Sándor és dr. Fekete Lajosné szül. Szokolay Kató gyermekei

Tavaszi férfi- és nőruhát
festesse, tisztítsa
„ROYAL” keletkeztető- és
vegyszertár
Mérey-u. 6/b, (partelep): Csaba-u. 46, Tel.: 30-57.